

Uitvoeringsplan armoede 2025

Versterken van bestaanszekerheid in Diemen

Uitvoeringsplan 2025

Leeswijzer

De beleidsnota 'Versterken bestaanszekerheid in Diemen' beschrijft de ambitie en doelen als basis voor het beleid. Diverse ambities worden later in 2025 vertaald in concrete maatregelen op basis van een nog te voeren integraal debat over (financiële) kaders en ombuigingen en besparingen (zie verderop).

Tegelijkertijd is het in het belang van de inwoners van Diemen om duidelijk te zijn in wat de gemeente in 2025 gaat doen. In het uitvoeringsplan is aangegeven wat kan en moet voortgezet, gewijzigd en / of versterkt binnen de structurele middelen die beschikbaar zijn. Daarnaast bevat het een voorstel voor twee extra incidentele investeringen.

In dit uitvoeringsplan is uiteengezet:

1. Waarom een uitvoeringsplan 2025
2. Ombuigingen en besparingen
 - Welke financieel inhoudelijke vragen en keuzes zijn belang voor het vervolg van het armoedebeleid?
3. Uitvoeringsplan 2025: Van beleid naar uitvoering
 - Welke inspanningen, acties en investeringen (capaciteit-werkwijze-financieel) worden gedaan in 2025?
4. Financiën
 - Een financieel overzicht van armoedebudget en bestedingen in 2025.

1. Waarom een uitvoeringsplan 2025

In Diemen is ruimhartig armoedebeleid gevoerd. Dat is bevestigd in onderzoeken die zijn uitgevoerd. De Steunimpuls is uitgevoerd vanuit deels de bestaande begroting en deels vanuit extra incidentele middelen. Met tijdelijke middelen vanuit het Rijk zijn energietoelagen uitgekeerd. Deze waren geen onderdeel van de Steunimpuls.

. De Steunimpuls heeft een positieve evaluatie achter de rug. Diverse maatregelen vanuit de Steunimpuls komen in het uitvoeringsplan 2025 terug. Een belangrijke opbrengst is dat we in staat zijn gebleken snel te kunnen anticiperen op onvoorziene situaties. De maatregelen van de Steunimpuls en de positieve evaluatie daarvan geeft het vertrouwen dat we als gemeente in staat zijn om in (toekomstige en onvoorziene) situaties om kunnen gaan met uitdagingen waar we mee geconfronteerd worden. Tegelijkertijd is het belangrijk dat waar het kan, we planmatig en doelmatig te werk gaan.

In april 2024 is een Startnotitie Beleidsontwikkeling Armoedeaanpak vastgesteld waarin een beleidsnota voor armoede is aangekondigd. In de Startnotitie is opgenomen dat de begroting 2024 als kader dient voor de nota. Door de financiële situatie, zoals die nu geldt voor 2026 en verder is het niet haalbaar om op onderdelen nu al structurele keuzes te maken die in een meer integraal perspectief moeten worden afgewogen. Het uitvoeringsplan 2025 is opgesteld om op de korte termijn wel de benodigde keuzes te maken binnen het financieel kader.

In het uitvoeringsplan zijn twee voorstellen opgenomen die een investering vereisen voor 2025 en 2026, te weten: verlenging uitbreiding Stadspasaanbod en bekostiging noodhulpbureau.

2. Ombuigingen en besparingen

In 2025 wordt in het kader van besparingen en ombuigingen een brede discussie gevoerd over de uitgaven van de gemeente. Ook met betrekking tot het armoedebeleid. Daar vallen meerdere financiële en inhoudelijke keuzes te maken. Deze vallen buiten de scope van dit uitvoeringsplan, maar benoemen we beknopt, omdat het gesprek hierover dichtbij ligt en om de genoemde acties in 2025 ook in dat perspectief te kunnen plaatsen. Dit wordt uiteindelijk verwerkt in de begroting.

1. Inzet op (verhogen) bereik

We willen meer inwoners bereiken die een voorziening kunnen aanvragen, tegelijkertijd brengt dat kosten met zich mee. Hoe groot de groep van mensen is die we willen bereiken hangt ook af van ontwikkelingen buiten de invloedssfeer van de gemeente, bijvoorbeeld wat het Rijk doet aan inkomensbeleid.

Voor het bereiken van inwoners is met de Steunimpuls een communicatieoffensief ingezet. De mate waarin geïnvesteerd wordt in communicatie bepaalt ook in welke zin doelgroepen worden bereikt. Bereik kan ook worden verhoogd door regelingen aantrekkelijker te maken: bijvoorbeeld minder voorwaarden of hogere vergoedingen.

2. Meedoen door zorg, cultuur of educatie

De collectieve zorgverzekering bestaat uit een basisverzekering, inclusief een aanvullende verzekering. Plus de vergoedingen zijn afgestemd op de wensen van minimahuishoudens. De zorgverzekering geeft een korting en de gemeente betaalt een deel van de premie. Er bestaat een risico dat inwoners zich te beperkt verzekeren wat kan leiden tot zorgmijding of meer aanvragen voor individuele bijzondere bijstand voor zorgkosten. Als gemeente kun je keuzes maken in hoe uitgebreid het aanbod van collectieve zorgverzekeringen is.

De uitbreiding van het Stadspasaanbod is onder andere bedoeld om de kansenongelijkheid bij de Diemense kinderen in minimahuishoudens te verkleinen. Er kan worden gekozen voor een minder ruim aanbod.

3. Financiële ondersteuning en inkomensgrenzen

Op dit moment liggen de inkomensgrenzen voor inwoners veelal op 130% van het wettelijk sociaal minimum. Er kan worden bijgestuurd op de inkomensgrens, op de hoogte van de vergoedingen of het aantal regelingen dat voor bepaalde doelgroepen beschikbaar is. In 2025 wordt gewerkt aan een opzet en voorstel voor de inkomensgrenzen.

4. Regie in samenwerking met sociale partners

Meer regie op samenwerking vergt blijvende inzet van medewerkers die moet worden ingezet om de samenwerking met maatschappelijke organisaties te verbeteren. De samenwerking met sociale partners kan uitgebreid of beperkt worden.

5. *Mate van effectmeting*

Onderzoeksbureau KWIZ heeft in 2023 een armoedemonitor en inkomenseffectrapportage uitgevoerd. De meeste gegevens hiervoor heeft de gemeente zelf geleverd. Het bouwen van een dashboard, het uit laten voeren van extern onderzoek en andere vormen van effectmeting van beleid kosten menskracht en middelen.

Vervolgproces

Via de ambitie in het Beleidsplan en zodra de financiële kaders in 2025 bekend zijn wordt uitvoering gegeven aan concrete acties en plannen voor de langere termijn. In voorbereiding op het beleidsplan is al veel kennis opgehaald uit de samenleving via organisaties en inwoners. Bij de besluitvorming rondom de toekomstige keuzes wordt nog invulling gegeven aan de wijze waarop de interactie plaatsvindt. Het is lastig om op voorhand concrete uitwerking invulling te geven. Ook dat is afhankelijk van de financiële kaders die dan bekend zijn en het integrale debat over antwoorden op de Diemense opgaven. Wel is het uitgangspunt voor de samenwerking dat alle mogelijke partijen daarin gelijkwaardig worden betrokken. Ook de methodiek, vorm en tijdslijn bepalen partijen en gemeente samen.

3. Uitvoeringsplan 2025: Van beleid naar uitvoering

Het wettelijk kader voor het armoedebeleid ligt voor het belangrijkste deel vast in de Participatiewet en de Gemeentewet. In de Participatiewet zijn nadere regels opgenomen om mensen met een laag inkomen in bijzondere omstandigheden te kunnen ondersteunen. Aanvullend hierop (Gemeentewet, invorderingswet) mag de gemeente zelf bepalen hoe zij het armoedebeleid invult. Hier valt bijvoorbeeld onder de Stadspas, de Voedselbank of het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen.

In het uitvoeringsplan 2025 gaan we uit van de wettelijke kaders en de volgende uitgangspunten:

- Zet voort wat rekt op uitgesproken waardering, vooral vanuit het perspectief van de doelgroep (veldonderzoek en cliëntenraad)
- Baseer keuzes op data die beschikbaar zijn gekomen. Wat is aantoonbaar nodig of bewezen effectief (Armoedemonitor, evaluatie Steunimpuls, Rekenkameronderzoek?)
- We zijn een betrouwbare overheid en bouwen waar mogelijk voort op bestaande voorzieningen

Evenwichtig investeren in vier kapitalen

Hieronder worden acties gestructureerd weergegeven aan de hand van de vier kapitalen. Deze zijn overlappend en moeten ook in samenhang worden gezien. Een evenwichtige investering draagt bij aan brede versterking van kapitalen om armoede structureel aan te pakken.

De speerpunten die in het armoedebeleid (deel I) zijn benoemd gaan verder dan het uitvoeringsplan 2025 aangeeft. Het uitvoeringsplan 2025 zoomt vooral in en legt focus op minimavoorzieningen.

1. Economisch kapitaal

- We gaan waar mogelijk minimaregelingen verlenen per persoon in plaats van per huishouden. Bijvoorbeeld voor de regeling chronisch zieken en gehandicapten.
- Uit de inkomenseffectrapportage blijkt dat het inkomenseffect van de regelingen het minst groot is bij huishoudens met kinderen. We houden bij de individuele inkomenstoelage rekening met de samenstelling van het gezin en de hoogte van de vergoeding.
- De uitbreiding van Vroeg Eropaf is structureel financieel gedekt en vanaf 2025 in subsidieafspraken vastgelegd.
- We gaan automatisch voorzieningen toekennen wanneer mensen aan bepaalde voorwaarden voldoen. Dit is in lijn met de nieuwe wet proactieve dienstverlening die erop is gericht dat iedereen de inkomensondersteuning krijgt waar hij of zij recht op heeft. Bijvoorbeeld de individuele inkomenstoelage voor mensen die langdurig een bijstandsuitkering ontvangen.
- We gaan na bij andere gemeenten hoe effectief regelingen uitpakken die uitgaan van het besteedbaar inkomen.

Extra investering buiten het kader van de begroting 2025, incidenteel meerjarig:

We willen een noodhulpbureau opzetten in Diemen. Daarmee creëren we een vangnet voor inwoners, om in noodsituaties bestaanszekerheid te bieden. De uitkomsten van het draagvlakonderzoek van een noodhulpbureau in Diemen was dat het een aanvulling is op de bestaande voorzieningen.:

- Het draagt bij aan het bereiken en ondersteunen van diverse doelgroepen in de gemeente die bijvoorbeeld niet geholpen kunnen of willen worden door de gemeente of andere organisaties.
- Doordat via geld of een gift te doen wordt snel ingespeeld op mensen in (dreigende) armoede of schuldenvaal dan wel deze niet te verergeren,
- Het doel is om te voorkomen dat tijdelijke financiële problemen leiden tot langdurige armoede en/of problematische schulden.

De giften die het bureau verstrekt worden gefinancierd door particuliere donateurs. De gemeente bekostigt de coördinatie en organisatie van het noodhulpbureau. Bij gebleken effectiviteit kan worden overwogen het noodhulpbureau al dan niet structureel in te zetten.

2. Persoonlijk kapitaal

- We zetten de gratis verstrekking van menstruatiemiddelen structureel voort.
- Net als tijdens de uitvoering van de Steunimpuls zetten we vaker betaalde (communicatie) campagnes in om de doelgroep te bereiken.
- De gemeente Diemen heeft een abonnement afgesloten op de applicatie BerekenUwRecht. Met behulp van deze applicatie kunnen inwoners berekenen of zij recht hebben op landelijke en gemeentelijke regelingen.
- Het plan van aanpak 'Vliegende Brigade' is omgezet naar een Brede Aanpak Geldzorgen. Hiermee ondersteunen we inwoners hun geldzaken goed te regelen. We zetten dat voort zodat de doelgroep meer geldrust ervaart.
- Met onze sociale partners en binnen de eigen organisatie zetten we in op meer stress-sensitieve dienstverlening. Hiervoor zetten we ook de ervaringsdeskundigheid in vanuit het perspectief van mensen met een hulpvraag.

3. Cultureel kapitaal

- We zetten de samenwerking voort met Jeugdfonds Sport & Cultuur. Sinds 1 januari 2025 kunnen ook ouders/verzorgers met een bijstandsuitkering gebruik maken van het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Voorheen was er voor bijstandsgerechtigden een eigen regeling, de Doe-mee-regeling. Omdat er sprake was van meerdere regelingen was er onduidelijkheid en inefficiëntie. Daarom is deze regeling opgeheven.
- In 2025 wordt de aanvraagroute via de Stadspas verder versoepeld. Met een Stadspas kunnen ouders zelf een aanvraag doen bij het Jeugdfonds, zonder tussenkomst van een hulpverlener. De mogelijkheid om hulp te krijgen bij het doen van een aanvraag blijft.
- Het bereik van de Stadspas verhogen door deze automatisch toe te kennen wanneer een inwoner gebruik maakt van een minimaregeling en voldoet aan de voorwaarden die recht geeft op de Stadspas.
- We werken samen met scholen, huisartsen, werkgevers en andere relevante partijen om op meer plekken signalen van armoede te herkennen en te bespreken.
- We creëren samenhang in de hulpverlening, zodat organisaties elkaar makkelijker kunnen vinden.
- We zetten de samenwerking voort met maatschappelijke organisaties in Diemen. We geven voorlichting en informatie aan inwoners en maatschappelijke organisaties. Dat doen we op meerdere plekken in Diemen waar inwoners terecht kunnen.
- Doorontwikkeling integraal inloopsprekuren met als doel aanbod en hulpverlening aan te laten sluiten bij de zoektocht en route die inwoners lopen.

Extra investering vanaf 2026, incidentele uitbreiding Stadspasaanbod:

De pilot 'Uitbreiding Stadspasaanbod voor kinderen' loopt nog tot de zomer van 2025. Financieel is dit gedekt tot eind 2025. Met de beleidsnota armoede kiezen we voor een evenwichtige verdeling over kapitaalsoorten en in het bijzonder voor kinderen in armoede. Het Stadspasjaar loopt tot 1 augustus. De financiering voor 2026 moet in het voorjaar van 2025 bekend zijn.

We zetten de samenwerking in 2025 met de Stadspas van de gemeente Amsterdam voort, waaronder het aanbod aan activiteiten voor kinderen en het kindtegoed. Indien mogelijk ook door kindtegoed toegankelijk te maken voor 15 tot en met 17-jarigen.

4. Sociaal Kapitaal

- We zetten in op het versterken van de sociale basis in Diemen. Dit verloopt veelal via andere integrale programma's als de aanpak GALA en samenlevingsopbouw in verschillende buurten waar veel armoede voorkomt. We sluiten aan bij de buurten en leefomgeving van doelgroepen.
- We zetten rolmodellen en/of ervaringsdeskundigen in om de drempel te verlagen. Hierbij geven we uitvoering aan de ingediende motie 'Zet ervaringsdeskundigen in bij armoedebelid'. We doen dit zoveel mogelijk samen met de adviesraden om ervaringsdeskundigheid breder in te zetten, niet alleen op het thema armoede. Veelal spelen er ook meerdere vraagstukken tegelijkertijd bij doelgroepen (en dus ook bij ervaringsdeskundigen)

4. Financiën

De financiële paragraaf beperkt zich in dit uitvoeringsplan tot de kosten voor armoederegelingen.

De kosten voor het armoedebeleid zijn de afgelopen jaren vrij stabiel gebleven. Als gevolg van de inflatie en energiecrisis is er wel sprake geweest van tijdelijke budgetten en impuls gelden. De energietoeslagen 2022 en 2023 zijn daar een voorbeeld van. Dit zorgde voor hoge inkomsten en hoge uitgaven, ongeveer 1,5 miljoen per jaar.

	2021	2022	2023	2024
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	256.000	234.000	221.000	258.000
Bijzondere bijstand en inkomens toeslag	847.000	939.000	833.000	852.000
Studietoeslag	50.000	69.000	92.000	145.000
Collectieve zorgverzekering en regeling chronisch zieken	204.000	216.000	203.000	193.000
Stadspas	57.000	123.000	219.000	231.000
Dierenambulance	8.000	8.000	10.000	18.000
Jeugdfonds Sport & Cultuur	15.000	60.000	60.000	60.000
Gratis ov voor ouderen	24.000	38.000	38.000	45.000
Voedselbank	7.000	7.000	7.000	8.000
TONK	311.000	0	0	0
Energietoeslag	0	1.696.000	1.539.000	112.000
Steunimpuls	0	80.000	53.000	83.000
TOTAAL	1.779.000	3.470.000	3.275.000	2.005.000

De uitgaven voor de bijzondere bijstand kunnen per jaar erg verschillen, met name de kosten voor woninginrichting voor statushouders. In 2024 en 2025 zijn hier incidenteel extra middelen voor begroot. Voor een deel zijn dat Rijksmiddelen.

Financiën uitvoeringsplan 2025 (en verder)

Als doel stelde het college dat het uitvoeringsplan de begroting **2025** als financieel kader aanhoudt. De begroting 2025 voorziet in de structurele uitgaven, plus eventuele hoge uitgaven bijzondere bijstand en extra kosten Stadspas. De begroting voorziet niet in de structurele voortzetting van maatregelen uit de Steunimpuls.

De huidige begroting **2026** voorziet in de structurele uitgaven, maar niet in eventuele hoge kosten bijzondere bijstand, extra kosten Stadspas en voortzetting maatregelen Steunimpuls. In de begroting 2024 is eenmalig € 45.000,- beschikbaar gesteld voor de aanpak Kinderarmoede.

Hiermee komen we tot de volgende verdeling van middelen:

	2025	2026
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	300.000	300.000
Bijzondere bijstand	710.500	620.500*
Individuele inkomenstoelage	200.000	200.000
Studietoelage	150.000	150.000
Collectieve zorgverzekering	135.000	135.000
Regeling chronisch zieken	85.000	85.000
Stadspas	319.500	59.500**
Dierenambulance	10.000	10.000
Jeugdfonds Sport & Cultuur	135.000	135.000
Gratis ov voor ouderen	55.000	55.000
Voedselbank	7.700	7.700
Werken met ervaringsdeskundigen	10.000	10.000
Menstruatiearmoede	12.000	12.000
Aanpak kinderarmoede	55.000	10.000***
TOTAAL	2.184.700	1.789.700****

* bij de begroting 2024 en 2025 is een budgetverhoging voor zowel 2024 als 2025 verwerkt. Redenen van kostenstijging: financiële problemen in combinatie met weinig aanbod betaalbare woningen, of inrichtingskosten statushouders

** in dit overzicht zijn kosten verlenging Stadspas 2026 buiten beschouwing gelaten

*** gebaseerd op de begroting 2025. Voor de aanpak kinderarmoede is door het Rijk per 2025 eenmalig € 55.000,- en structureel € 10.000,- opgenomen voor de aanpak Kinderarmoede.

**** in het overzicht zijn de kosten noodhulpbureau buiten beschouwing gelaten

Het voorstel in dit uitvoeringsplan is om buiten het financieel kader, incidenteel extra middelen vrij te maken voor het noodhulpbureau voor twee jaar en een verlenging van Stadspas, voor in ieder geval een jaar. Een van de aanbevelingen die onder andere door de Rekenkamer is gedaan, is om meer planmatig en doelmatig te werk te gaan. Die aanbeveling nemen we ter harte. Juist daarom wordt, ook al is het in eerste instantie niet structureel voorgesteld om:

- a. vroegtijdig continuïteit en duidelijkheid te bieden als het gaat om de Stadspasvoorziening.
- b. doelmatigheid te beoordelen of een noodhulpbureau na twee jaar het effect bereikt dat wordt beoogd

Kosten Noodhulpbureau

Er moet rekening gehouden worden met eenmalige inrichtingskosten van ongeveer € 12.000,- en een jaarlijkse bijdrage van ongeveer € 5.000,- voor bureaunkosten en ongeveer € 35.000,- voor salariskosten van een coördinator.

Kosten uitbreiding Stadspas

De kosten in 2024 waren € 231.000,-. In de begroting van 2025 is rekening gehouden met kosten voor de Stadspas voor het gehele kalenderjaar. In de begroting van 2026 is € 59.500,- opgenomen voor de Stadspas. Op basis van de kosten van 2024 is een budgetverhoging van € 171.500,- nodig om de kosten te kunnen voldoen. Of het kindtegoed wordt uitgebreid naar 15 t/m 17 jarigen hangt onder andere af van de te verwachten lagere uitgaven voor de

Stadspas, bijvoorbeeld als gevolg van mensen met AOW uitkering die niet tot de minima doelgroep behoren.

Financieel risico

Een financieel risico is het succes van de inspanningen waarbij het bereik (meer inwoners maken gebruik van voorzieningen) wordt verhoogd door vereenvoudiging/automatische toekenning en samenwerking met het netwerk. Dat kan leiden tot meer bereik van inwoners die recht hebben op voorzieningen en daarmee hogere kosten. Dit zullen we financieel monitoren en we zullen waar nodig voorstellen doen om via (minder regelingen of lagere bedragen) bij te sturen.